

emcdda.europa.eu

ZPRÁVA

Wolfgang Götz, ředitel

Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost

Při příležitosti zveřejnění

Výroční zprávy za rok 2006 o stavu drogové problematiky v Evropě

Embargo: 11H00 CET – 23.11.2006

Zahájení nové protidrogové strategie EU (na období 2005–2012) znamená v evropském přístupu k řešení drogové problematiky důležitý krok vpřed. Strategie a její stávající akční plán (2005–2008) jsou konkrétními příklady rostoucího konsensu mezi členskými státy a podtrhují jejich společný závazek ke spolupráci a vynaložení společného úsilí. Zde ale tento konsensus nekončí. Ačkoli národní politika zůstává výsadou jednotlivých zemí a rozdíly v jednotlivých politikách jsou dosud patrné a oživují evropskou debatu, v základních otázkách se rozdíly hledají jen obtížně. Celkově dnes vidíme, že jednotlivé země se ve stále větší míře ubírají stejným směrem.

Téměř všechny evropské země nyní zasazují své politické iniciativy do celkové národní protidrogové strategie nebo akčního plánu. V hloubkové analýze dnešní protidrogové politiky podáváme zprávu o silných náznacích rozšiřování rozsahu těchto strategií tak, aby zahrnovaly legální návykové látky, jako je alkohol, tabák a léky, i nelegální drogy⁽¹⁾. Více než dvě třetiny monitorovaných zemí v dokumentech o své protidrogové politice výslovně uvádějí obě skupiny látek nebo legální drogy zahrnují do systému prevence a léčby. V době, kdy je v Evropě stále více patrné užívání více legálních či nelegálních látek současně (polyvalentní užívání drog), se zcela jistě jedná o dobře načasovaný přístup.

Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) v současné době čelí obtížné úloze monitorovat mnohem širší spektrum látek než před deseti lety. Léčebná zařízení se stále častěji zabývají nárůstem různých typů stimulancií a polyvalentním užíváním drog; je patrné, že problémy s drogami a s alkoholem se značně překrývají. Tématem, které se prolíná celou letošní výroční zprávou, je akutní potřeba rozvoje strategií a iniciativ, které by odpovídajícím způsobem reagovaly na složitou a mnohotvárnou povahu aktuální drogové situace. Užívání více drog je velkým problémem pro monitorovací systémy, které byly tradičně zaměřeny na užívání jednotlivých látek. Pokud máme reagovat na potřeby rostoucího počtu osob, jejichž problémy plynou z užívání několika drog, musí být naší budoucí prioritou rozvoj postupů směřujících k pochopení tohoto vzorce užívání drog.

Vedle monitorování současné situace je naším ústředním úkolem monitorovat nové drogy a předvídat ohrožení veřejného zdraví v budoucnu. Je pravděpodobné, že nové formy užívání drog budou nejprve omezeny na nízký počet jedinců v malých skupinách nebo v určitých regionech či sociálních prostředích. Naším cílem je rychle zachytit nové látky a nastupující trendy dříve, než dojde k jejich rozšíření a k rozvoji vážnějších problémů.

V roce 2005 bylo prostřednictvím evropského systému včasného varování⁽²⁾ EMCDDA a Europolu oficiálně hlášeno 14 nových psychoaktivních látek. Významné zjištění se týkalo výskytu a rychlého rozšíření nové psychoaktivní látky mCPP – 1-(3-chlorfenyl)piperazinu, který členské státy zjistily ve vyšší míře, než u jakékoli jiné nové psychoaktivní látky od zahájení systému včasného varování v roce 1997.

Během jednoho roku se mCPP objevil ve 20 členských státech a v Rumunsku a Norsku; je často prodáván jako „nová extáze“. Jde o příklad toho, jak výrobci nezákonných drog stále hledají nové chemické látky, které lze potenciálním uživatelům nabídnout. Systém včasného varování je důležitým mechanismem předcházejícím zdravotním poškozením mladých Evropanů.

V roce 2005 EMCDDA rovněž spustila pilotní projekt E-POD (*European Perspectives on Drugs*), který má pomoci zjistit a vystopovat nastupující drogové trendy v Evropě a porozumět jim⁽³⁾. První zpráva⁽⁴⁾ z tohoto projektu ukázala na zjevný nárůst dostupnosti a užívání halucinogenních hub od 90. let 20. století. Tím, že se E-POD zaměřuje na konkrétní látky, působí jako celoevropský radar k zachycení nových módních drog a může pomoci jednotlivým státům rychle a účinně reagovat na jejich užívání a s ním související zdravotní rizika.

Drogou spjatou s vážnými riziky pro veřejné zdraví po celém světě je metamfetamin. V Evropě jsou potíže spojené s touto drogou dosud omezeny na několik málo zemí, v minulém roce ale ohlásily záchyty metamfetaminu i další země, což jasně podtrhuje potřebu intenzivnějšího monitorování rizikových skupin.

To mě přivádí k návrhu Evropské komise z roku 2005 nově definovat hlavní zaměření EMCDDA, aby bylo možno lépe se postavit těmto novým obtížným úkolům. V revidovaném nařízení se například uvádí, že EMCDDA musí zohlednit nové způsoby užívání drog, především polyvalentní užívání drog, včetně kombinovaného užívání legálních a nelegálních psychoaktivních látek.

V globální debatě o drogové problematice nechybí rétorika týkající se potřeby vyváženého přístupu k drogám založeného na ověřených informacích. V Evropě se možná více než kde jinde stává tato rétorika skutečností. Nová protidrogová strategie EU a navazující akční plán vycházejí z konsensu jednotlivých států v oblastech snižování nabídky i poptávky. Existuje zde také jasná shoda o důležitosti sběru a výměny informací, šíření osvědčených postupů a o potřebě rozhodování o tom, jaká opatření jsou v zájmu občanů nejlepší, na základě vědecky ověřených informací. Evropská komise za podpory EMCDDA vyhodnotí stávající akční plán právě na základě ověřených informací.

Evropské protidrogové strategie a akční plány pomohly vládám jednotlivých států zvýšit přidanou hodnotu národních strategií a vedly k silnějšímu a jednotnějšímu aktivnímu přístupu k drogám v Evropě. EMCDDA podporuje vytváření národních strategií založených na ověřených informacích tím, že poskytuje objektivní a přísně vědeckou analýzu dostupných dat o fenoménu drog v Evropě.

Problémy, které užívání drog přináší jednotlivým Evropanům, jejich rodinám a okolí, jsou tíživé. Můžeme být však optimističtější díky tomu, že dnes v Evropě situaci nejen lépe chápeme, ale vedeme o drogách i racionálnější, otevřenější a informovanější diskuzi než kdy dříve.

(¹) Selected issue: „European drug policies: extended beyond illicit drugs?“ <http://issues06.emcdda.europa.eu>

(²) Podle rozhodnutí Rady 2005/387/JVV ze dne 10. května 2005 o výměně informací, hodnocení rizika a kontrole nových psychoaktivních látek (*Úřední věstník*, L 127, 20.5.2005). Viz také <http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeID=17869>

(³) Zřízený v kontextu protidrogového akčního plánu EU (2005–2008), v němž se požaduje vypracovat „jasné informace o nově vznikajících trendech a způsobech užívání drog a drogových trzích“.

(⁴) „Hallucinogenic mushrooms: an emerging trend case study“ („Halucinogenní houby: případová studie nastupujícího trendu“) <http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeid=7079>